

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Н. SAUGMANDSGAARD ØE
представено на 29 януари 2020 година¹

Дело C-570/18 P

**НФ
срещу**

Европейски парламент

„Обжалване — Публична служба — Договорно нает служител в Парламента — Членове 12а и 24 от Правилника за длъжностните лица — Психически тормоз — Отхвърляне на искане за съдействие — Член 41 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на изслушване — Достъп до протоколите от изслушването на свидетели — Понятието „психически тормоз“ — Критерии за преценка — Отчитане на контекста — Насрещна жалба — Допустимост“

I. Въведение

1. С жалбата си до Съда НФ иска отмяна на решение на Общия съд на Европейския съюз от 29 юни 2018 г., НФ/Парламент², с което Общият съд отхвърля жалбата ѝ, от една страна, за отмяна на решението на Европейския парламент от 3 юни 2016 г., с което органът, оправомощен да сключва договори (наричан по-нататък „ООСД“), отхвърля подаденото от НФ искане за съдействие, и от друга страна, за обезщетение за вредите, претърпени от нея поради допуснатите от Парламента нарушения при разглеждане на искането за съдействие.
2. Жалбата по настоящото дело предоставя на Съда възможност да потвърди неотдавнашната си практика относно обхвата на правото на лицата да бъдат изслушани, преди администрацията да вземе решение с неблагоприятни последици³, и да уточни какви обстоятелства следва да бъдат взети предвид, за да се прецени дали определени действия съставляват психически тормоз.
3. В съответствие с искането на Съда в настоящото заключение са разгледани първото и третото основание по главната жалба, както и насрещната жалба, подадена от Парламента.
4. Предлагам Съдът да обяви насрещната жалба за недопустима, както и да приеме, че е налице първото основание по главната жалба, но не и третото основание по нея.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² T-218/17, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, EU:T:2018:393.

³ Решение от 4 април 2019 г., OZ/ЕИБ (C-558/17 P, наричано по-нататък „решението OZ/ЕИБ“, EU:C:2019:289, т. 53).

II. Правна уредба

5. Правилникът за длъжностните лица на Европейския съюз е приет с Регламент (ЕИО) № 31/(Евратом) № 11 относно установяването на Правилника за длъжностните лица и Условията за работа на другите служители на Европейската общност и на Европейската общност за атомна енергия. Съгласно член 12а от този правилник, в редакцията му, приложима за обстоятелствата по спора (наричан по-нататък „Правилникът“):

„1. Длъжностните лица се въздържат от всяка форма на психически или сексуален тормоз.

[...]

3. „Психически тормоз“ означава всяко непристойно поведение, осъществявано през определен период от време, многократно или систематично, и изразено чрез физически действия, писмено или устно, с жестове или други действия, извършени умишлено, които могат да уронят личността, достойнството или накърнят физическата или психологическата цялост на друго лице.

[...]“.

6. Член 24 от Правилника предвижда:

„Съюзът оказва съдействие на всяко длъжностно лице, по-специално в производства срещу всяко лице, отправящо заплахи, обиди или клеветнически действия или твърдения, или нападение срещу личността или имуществото, на които длъжностното лице или член от неговото семейство е подложено поради длъжността, която заема, или служебните му задължения.

Той дължи солидарно обезщетение на длъжностното лице за вредите, претърпени от него в такива случаи, доколкото длъжностното лице само не е причинило умишлено или с груба небрежност вреди и не е успяло да получи обезщетение от виновния“.

III. Обстоятелствата по спора, производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

A. Обстоятелствата по спора

7. Обстоятелствата по спора са подробно изложени в обжалваното съдебно решение⁴. Основните моменти, необходими за проследяване на настоящото заключение, могат да бъдат обобщени по следния начин.

8. НФ е назначена през 2003 г. в отдела за аудио-визуални материали на генерална дирекция „Комуникации“ на Парламента и работи в него до 2015 г., тоест в продължение на 12 години. С изключение на период от около година и половина, през който е служител на дружество, което се явява трето лице спрямо Парламента, но продължава да работи за нуждите на посочения отдел, НФ е била назначена пряко от Парламента и работи в него последователно в качеството на служител със спомагателни функции, срочно и договорно нает служител.

⁴ Вж. точки 1—33 от обжалваното съдебно решение.

9. С писмо от 11 декември 2014 г. до генералния секретар на Парламента (наричан по-нататък „генералният секретар“) с копия до председателя на Консултативния комитет по проблемите на тормоза и неговото предотвратяване на работното място (наричан по-нататък „Консултативният комитет“), до председателя на Парламента и до генералния директор на ГД „Персонал“ към Генералния секретариат, на основание член 90, параграф 1 от Правилника НФ подава искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника (наричано по-нататък „искането за съдействие“).

10. В подкрепа на това искане НФ изтъква, че е жертва на психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника от страна на началника на отдела за аудио-визуални материали, който намирал израз в поведението и устните и писмените изявления на последния, по-специално на събранията на отдела. Тя иска по-конкретно да бъдат предприети неотложни мерки за незабавната ѝ защита срещу предполагаемия извършител на тормоза, както и ООСД да образува административно разследване за установяване на истинността на фактите.

11. С писмо от 4 февруари 2015 г. генералният директор на ГД „Персонал“ информира НФ, че в нейна полза е наложена мярка за отдалечаване на началника на отдела за аудио-визуални материали, състояща се в преместването ѝ в отдела за програмата за посетители.

12. С писмо от 8 декември 2015 г. генералният директор на ГД „Персонал“ уведомява НФ за намерението си да приеме искането ѝ за съдействие за неоснователно, по-специално след като Консултативният комитет е изслушал началника на отдела за аудио-визуални материали и четиринадесет други длъжностни лица и служители в този отдел. В съответствие с член 41, параграф 2, буква а) от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) той приканва НФ да представи становище.

13. С писмо от 17 декември 2015 г. НФ иска да ѝ бъде предоставен докладът, който нарича „докладът от разследването“, изготвен от Консултативния комитет. Същото искане е отправено отново с писмо от 5 февруари 2016 г.

14. С писмо от 9 февруари 2016 г. генералният директор на ГД „Персонал“ предоставя на НФ срок до 1 април 2016 г., в който да представи писмено становище. Освен това отбелязва, че Консултативният комитет е изпратил само становище със заключение за липса на психически тормоз. В това отношение било нормално Консултативният комитет да не изпраща доклад, какъвто е посочен в член 14 от вътрешните правила относно тормоза, тъй като Консултативният комитет изготвял такъв доклад само в случаите, в които установи наличие на психически тормоз.

15. На 1 април 2016 г. НФ представя писмено становище в отговор на писмата на генералния директор на ГД „Персонал“ от 8 декември 2015 г. и 9 февруари 2016 г. В него тя още веднъж заявява, че поведението на началника на отдела за аудио-визуални материали спрямо нея съставлява психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника, и по-специално оспорва твърдението на генералния директор на ГД „Персонал“, че Консултативният комитет не бил изготвил доклад по смисъла на член 14 от вътрешните правила относно тормоза, а дал само становище. В това отношение тя твърди, че отказът на генералния директор на ГД „Персонал“ да ѝ предостави пълните заключения на Консултативния комитет, е в нарушение на правото ѝ на защита и лишава от полезно действие представеното от нея становище.

16. С решение от 3 юни 2016 г. генералният директор на ГД „Персонал“, действащ в качеството на ООСД, отхвърля искането за съдействие (наричано по-нататък „спорното решение“). В това решение той посочва по-специално че НФ е уведомена изчерпателно и подробно за мотивите, поради които на 8 декември 2015 г. я е информирал за намерението си да отхвърли искането за съдействие. Освен това според същия директор, от една страна, НФ няма никакво субективно право да получи доклад от разследването, становище или протоколи от изслушването на

свидетели, изготвени от Консултативния комитет. От друга страна, посоченият директор поддържа извода, изложен в писмото му от 8 декември 2015 г., и в резултат на това решава, че описаният от НФ случай не попада в обхвата на понятието за психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника.

17. На 6 септември 2016 г. НФ подава жалба по административен ред срещу спорното решение на основание член 90, параграф 2 от Правилника. В подкрепа на тази жалба по административен ред тя се позовава на нарушения на правото на защита, на член 41 от Хартата, на правото на изслушване и на принципа на състезателност, както и на нарушения в производството пред Консултативния комитет, на явни грешки в преценката, на нарушение на членове 12а и 24 от Правилника, както и на нарушение на задължението за съдействие и на задължението за полагане на грижа.

18. С решение от 4 януари 2017 г. генералният секретар в качеството на ООСД отхвърля посочената жалба по административен ред.

19. Що се отнася до оплакването на НФ, че ООСД не ѝ изпратил доклада, изготвен от Консултативния комитет, и протоколите от изслушването на свидетелите, генералният секретар по-специално приема, че с оглед на съдебната практика, произтичаща от решения Tzirani/Комисия⁵ и Cerafogli/ЕЦБ⁶, ООСД не е длъжен да изпрати тези документи на НФ по-специално тъй като в рамките на Парламента Консултативният комитет трябва да работи в условията на максимална поверителност и при опазване на тайна. За да се гарантира свободата на изразяване на всички участници, и по-специално на свидетелите, било невъзможно ООСД да изпрати на НФ споменатите документи.

20. Що се отнася до наличието в случая на психически тормоз по смисъла на член 12а, параграф 3 от Правилника, генералният секретар признава, че изложените от НФ обстоятелства биха могли да съставляват действия, извършени умишлено и многократно, по смисъла на тази разпоредба. Същевременно той приема следното: „[Н]е трябва да се забравя, че предполагаемият извършител на тормоза е прекия ръководител на [НФ]. В естеството на задълженията на началника на отдел е да напомня на своите сътрудници да изпълняват нарежданията му, да дават своя принос за доброто сътрудничество между колегите, да обменят по подходящ начин полезна за работата информация или да дават обяснения, когато отсъстват от събранията. Следователно посочените от [НФ] действия като цяло видимо не съставляват непристойно поведение от страна на началник на отдела спрямо негов подчинен. Те по-скоро навеждат на мисълта, че началникът на отдела счита, че авторитетът му е бил оспорен, което е породило напрежение в момент, когато е необходимо да се вземат мерки за подобряването на работата на отдела. Твърдяното обидно отношение към [НФ] пред нейни колеги без възможност да се защити е проявено именно по време на събрания, на които са обсъждани проблемите в работата на отдела. Изявленията, приписвани на предполагаемия извършител на тормоза, несъмнено са неприятни, но трябва да бъдат поставени в този контекст на напрежение и проблеми в работата [...]“.

Б. Производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

21. На 12 април 2017 г. НФ подава в секретариата на Общия съд жалба, с която иска спорното решение да бъде отменено, да получи обезщетение за вредите, които твърди, че е претърпяла в резултат от допуснатите от ООСД нарушения при разглеждане на искането ѝ за съдействие, и Парламентът да бъде осъден да заплати съдебните разноски.

5 Решение от 11 юли 2013 г. (F-46/11, EU:F:2013:115, наричано по-нататък „решение Tzirani/Комисия“).

6 Решение 23 септември 2015 г. (T-114/13 P, EU:T:2015:678).

22. В подкрепа на искането за отмяна НФ излага три основания, а именно, първо, нарушение на правото на защита, на член 41 от Хартата, на правото на изслушване и на принципа на състезателност, второ, нарушения в производството пред Консултативния комитет, което било неправомерно, и трето, явни грешки в преценката, нарушение на задължението за съдействие и полагане на грижа, както и на членове 12а и 24 от Правилника.

23. В рамките на искането за обезщетение НФ претендира да ѝ бъдат изплатени сумите от 70 000 EUR за поправяне на неимуществените вреди, които претърпяла в резултат от нарушенията, допуснати от ООСД при разглеждане на искането ѝ за съдействие, и от 20 000 EUR за поправяне на неимуществените вреди в резултат от нарушения в производството по разследване и конкретно във връзка с работата на Консултативния комитет. Според НФ ООСД по-специално нарушил принципа на разумния срок при разглеждане на искането ѝ за съдействие.

24. С обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля жалбата като неоснователна в нейната цялост.

IV. Производството пред Съда и исканията на страните

25. На 10 септември 2018 г. НФ подава жалбата по настоящото дело срещу решението на Общия съд.

26. В жалбата си НФ моли Съда:

- да отмени обжалваното съдебно решение и съответно
- да уважи исканията ѝ в първоинстанционното производство,
- да отмени спорното решение,
- да осъди Парламента да поправи претърпените от нея неимуществени вреди, оценени по справедливост на 90 000 EUR, и
- да осъди Парламента да заплати всички съдебни разноски в производствата пред двете инстанции.

27. В писмения си отговор Парламентът моли Съда:

- да отхвърли жалбата като неоснователна и
- да осъди НФ да заплати съдебните разноски.

28. С насрещната си жалба Парламентът моли Съда:

- да отмени обжалваното съдебно решение,
- да се произнесе по същество, като отхвърли жалбата в първоинстанционното производство, и
- да осъди НФ да заплати съдебните разноски.

29. В заседанието, проведено на 13 ноември 2019 г., НФ и Парламентът представят устни становища.

V. Анализ

30. Съдът е сезиран с две жалби против решението на Общия съд. В подкрепа на главната жалба НФ излага три основания, от които само първото и третото са предмет на настоящото заключение в съответствие с искането на Съда в този смисъл. Тези основания съответно са нарушение от Общия съд на правото на изслушване, уредено в член 41 от Хартата, и неправилна квалификация на фактите от негова страна.

31. Освен това Парламентът подава насрещна жалба. Той излага две основания съответно за две грешки при прилагане на правото, като първата е в точка 81 от обжалваното съдебно решение, доколкото Общият съд е постановил, че Парламентът трябвало да изпрати на НФ становището на Консултативния комитет, а втората е в точка 123 от обжалваното съдебно решение, доколкото Общият съд не направил единствено проверка за наличие на явна грешка в преценката, а просто за наличие на грешка в преценката.

32. Най-напред ще разгледам допустимостта на насрещната жалба, след което ще анализирам първото и третото основание по главната жалба.

A. По допустимостта на насрещната жалба

33. Считам, че служебно следва да се разгледа въпросът за допустимостта на насрещната жалба.

34. Всъщност съгласно член 56, втора алинея, първо изречение от Статута на Съда на Европейския съюз жалба може да бъде подадена от всяка страна, чиито искания са изцяло или частично отхвърлени. Това правило, което се прилага за всички жалби против актове на Общия съд и следователно както за главната, така и за насрещната жалба, намира отражение, що се отнася до първата, в член 169, параграф 1, а що се отнася до втората, в член 178, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда. Съгласно последната разпоредба исканията в насрещната жалба са за отмяна, изцяло или частично, на съдебния акт на Общия съд.

35. Освен това съгласно член 58 от Статута на Съда на Европейския съюз размерът на присъдените разноски или страната, на която се възлагат, не подлежат на отделно обжалване.

36. Първите две искания в насрещната жалба са съответно за отмяна на обжалваното съдебно решение и за отхвърляне на жалбата.

37. Констатирам обаче, че с тези две искания Парламентът не цели пълна или частична отмяна на съдебния акт на Общия съд съгласно член 178, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда. Всъщност в първата точка от диспозитива на обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че отхвърля жалбата на НФ и съответното ѝ искане за отмяна на спорното решение. Следователно исканията на Парламента пред Общия съд далеч не са били отхвърлени, напротив, той печели делото и следователно първите му две искания не отговарят на условието по член 56, втора алинея, първо изречение от Статута на Съда на Европейския съюз⁷.

38. С двете основания⁸, които излага в подкрепа на насрещната си жалба, Парламентът всъщност иска изменение на мотивите.

⁷ Вж. решения от 15 ноември 2012 г., Al-Aqsa/Съвет и Нидерландия/Al-Aqsa (C-539/10 P и C-550/10 P, EU:C:2012:711, т. 43 и 44), от 13 януари 2015 г., Съвет и др./Vereniging Milieudefensie и Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht (C-401/12 P—C-403/12 P, EU:C:2015:4, т. 32—34), от 21 април 2016 г., Съвет/Bank Saderat Iran (C-200/13 P, EU:C:2016:284, т. 114 и 115), и от 25 юли 2018 г., Société des produits Nestlé и др./Mondelez UK Holdings & Services (C-84/17 P, C-85/17 P и C-95/17 P, EU:C:2018:596, т. 41 и 42).

⁸ Вж. точка 31 от настоящото заключение.

39. В действителност Парламентът иска от Съда да измени извършения от Общия съд анализ в точки 81 и 123 от обжалваното съдебно решение, тоест два от мотивите на това решение. Подобни искания обаче не може да са предмет на главната или насрещната жалба до Съда, както е видно от практиката, цитирана в бележка под линия 7 от настоящото заключение. Следователно те трябва да бъдат отхвърлени като недопустими.

40. Отбелязвам, че Парламентът изглежда признава поне имплицитно това положение в заседанието пред Съда. В отговор на устен въпрос на Съда Парламентът всъщност посочва, че оттегля първите си две искания.

41. Във връзка с третото искане, а именно относно съдебните разноски, то е недопустимо, тъй като съдебните разноски не подлежат на отделно обжалване, както предвижда член 58 от Статута на Съда на Европейския съюз.

42. Бих искал да посоча също, че в заседанието пред Съда Парламентът твърди, че неправилно е бил осъден да понесе една четвърт от съдебните разноски на НФ заради грешката при прилагане на правото, допусната от Общия съд в точка 81 от обжалваното съдебно решение, поради което иска отмяната на тази точка.

43. Това искане не само е недопустимо, доколкото се отнася единствено до отделен мотив от обжалваното съдебно решение⁹, но при всички положения не би могло да бъде уважено, тъй като е свързано с искане, отнасящо се само до възлагането или размера на съдебните разноски.

44. С оглед на изложените по-горе съображения считам, че насрещната жалба трябва да се отхвърли като недопустима в нейната цялост.

Б. По първото изложено в главната жалба основание

45. По първото основание НФ твърди, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точка 87 от обжалваното съдебно решение е постановил, че „ООСД не е нарушил правото на изслушване, предвидено в член 41 от [Хартата], като в настоящия случай е отказал да изпрати на жалбоподателката протоколите от изслушването на свидетелите в досъдебната фаза“. НФ поддържа, че по този начин Общият съд е нарушил член 41, параграф 2 от Хартата, както и член 12а, параграф 1 и член 24 от Правилника. Той също така изпаднал в противоречия и не мотивирал надлежно позицията си.

46. НФ поддържа, най-напред, че съображенията, изложени в точки 73 и 74 от обжалваното съдебно решение относно правото на изслушване, на които се основава Общият съд, за да постанови, че становището на Консултативния комитет е трябвало да ѝ бъде изпратено, са приложими и по въпроса за предоставянето на протоколите от изслушването. След като Парламентът се основал на тези протоколи, за да приеме спорното решение, те трябвало да бъдат предоставени на НФ, за да може тя да упражни ефективно правото си да бъде изслушана.

47. На следващо място, НФ оспорва мотивите на Общия съд в точки 83—85 от обжалваното съдебно решение, с които той обосновава непредоставянето на протоколите от изслушването; в това отношение тя изтъква следните два довода.

48. Първо, целта да се възстанови спокойната атмосфера на работното място, която налагала запазване на поверителността на тези протоколи, според НФ не можело да се гарантира безусловно, без да се държи сметка за другата цел на член 12а от Правилника, а именно да се защитят от тормоз длъжностните лица и служителите.

⁹ Вж. точка 39 от настоящото заключение.

49. Второ, опазването на анонимността на свидетелите в името на същото изискване за поверителност също не можело да обоснове непредоставянето на протоколите от изслушването. Имало възможност последните да бъдат анонимизирани и впрочем това било направено в становището на Консултативния комитет.

50. Накрая, НФ сочи, че Общият съд си противоречи, като постановява, че протоколите от изслушванията не е трябвало да ѝ бъдат изпратени, като същевременно в точка 89 от обжалваното съдебно решение отбелязва, че ООСД е получил не само становището на Консултативния комитет, било то и кратко, но и въпросните протоколи, които дават цялостна и подробна представа за това, което действително се е случило. Според НФ по този начин Общият съд е признал ползата от тези протоколи за допълване на споменатото становище. НФ добавя, че видно от точка 90 от обжалваното съдебно решение, Общият съд е признал също, че тя е представила нови доводи, основаващи се на тези протоколи. От това според НФ следва, че е трябвало да се счита, че тези доводи могат да повлияят върху спорното решение и че то е трябвало да бъде отменено.

51. Парламентът от своя страна сочи, че първото основание не е налице, и поддържа по-конкретно, че изискването за поверителност представлява легитимно ограничение на правото на изслушване. Поверителността на свидетелските показания била необходима, за да приемат съответните лица да свидетелстват доброволно, а оттам и за да може разследванията да бъдат доведени до успешен завършек. Парламентът добавя, че лицето, подало искане за съдействие, не се ползва с толкова обширна правна защита както в рамките на правото на защита.

52. За разлика от Парламента считам, че първото основание е налице и Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е постановил, че въпросната институция не е била длъжна да предостави на НФ протоколите от изслушването, за да я изслуша надлежно, преди да отхвърли искането ѝ за съдействие.

53. Ще разгледам това основание, като припомня обхвата на правото на изслушване с оглед на правото на защита и проблематиката, свързана с поверителността на свидетелските показания, след което ще очертая произтичащите от това изводи по отношение на предоставянето на протоколите от изслушването на НФ.

54. Припомням, че правото на всяко лице да бъде изслушано, е закрепено в член 41 от Хартата, който урежда правото на добра администрация. Последното включва по-специално, освен правото на изслушване¹⁰, и правото на всяко лице на достъп до документите, които се отнасят до него, като се зачитат легитимните интереси, свързани с поверителността¹¹, и задължението на администрацията да мотивира своите решения¹².

55. Съгласно постоянната съдебна практика правото на изслушване е налице дори и нито едно вътрешно правило да не го предвижда изрично и гарантира на всяко лице възможността да изрази *надлежно и ефективно* становището си в хода на административното производство и *преди* приемането на всяко решение, което може да засегне неблагоприятно интересите му¹³. На

¹⁰ Член 41, параграф 2, буква а) от Хартата.

¹¹ Член 41, параграф 2, буква б) от Хартата.

¹² Член 41, параграф 2, буква в) от Хартата.

¹³ Вж. решения от 24 октомври 1996 г., Комисия/Lisrestal и др. (C-32/95 P, EU:C:1996:402, т. 21), от 18 декември 2008 г., Sopropé (C-349/07, EU:C:2008:746, т. 36—38), от 22 ноември 2012 г., М. (C-277/11, EU:C:2012:744, т. 87), от 10 септември 2013 г., G. и R. (C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, т. 35), от 22 октомври 2013 г., Sabou (C-276/12, EU:C:2013:678, т. 38), от 5 ноември 2014 г., Mukarubega (C-166/13, EU:C:2014:2336, т. 46), и от 11 декември 2014 г., Boudjlida (C-249/13, EU:C:2014:2431, т. 36).

засегнатото лице трябва да се даде възможност да изложи становище, за да бъде компетентният орган в състояние надлежно да вземе предвид всички относими обстоятелства и да вземе решение при пълно познаване на фактите¹⁴. Това лице трябва да има възможност да поправи грешка или да изтъкне определени обстоятелства, които счита за важни¹⁵.

56. Подчертавам, че правото на изслушване е неразделна част от правото на защита¹⁶. Поради това няма основание за противопоставяне на тези две понятия, като се твърди, както прави Парламентът, че лицето, подало искане за съдействие, не се ползва с толкова обширна правна защита като тази, предоставяна в рамките на правото на защита.

57. Поради това правото на изслушване се прилага, когато административен орган възнамерява да приеме акт, който уврежда дадено лице¹⁷, и не е необходимо засегнатото лице да е ответникът или в случая предполагаемият извършител на тормоза, за да се ползва от това право.

58. От това следва, както впрочем Общият съд правилно отбелязва в точки 73 и 74 от обжалваното съдебно решение, че НФ е имала право да бъде надлежно изслушана преди приемането на спорното решение, което уврежда интересите ѝ.

59. Съдът неотдавна приложи своята практика относно правото на изслушване в решение OZ/ЕИБ¹⁸, в рамките на спор във връзка с тормоз, по който страни са европейски длъжностни лица.

60. В посоченото съдебно решение, постановено по жалба за сексуален тормоз, подадена от служителка на Европейската инвестиционна банка, Съдът приема, че за да може да изрази надлежно своето становище пред банката, преди последната да се произнесе с решение по жалбата ѝ, жалбоподателката е имала право да разполага *поне с резюме на изявленията на обвиненото в тормоз лице и на различните свидетели*, изслушани в хода на производството по разследване. Съдът посочва, че това е така, доколкото тези изявления са били използвани в доклада, представен на председателя на Европейската инвестиционна банка и съдържащ препоръки, на които той е основал решението си за отхвърляне на жалбата¹⁹.

61. Считаю, че изложените съображения са напълно приложими по настоящото дело.

62. Тъй като протоколите от изслушването са взети предвид от ООСД при приемането на спорното решение, НФ е трябвало да има възможност да вземе отношение по тях.

63. Остава да се провери дали опазването на поверителността на тези свидетелски показания може да обоснове ограничение на разгласяването на посочените протоколи.

64. В това отношение отбелязвам, че в точка 57 от решение OZ/ЕИБ Съдът приема, че изявленията на изслушаните лица трябва да бъдат предоставени „при зачитане, ако е приложимо, на легитимните интереси, свързани с поверителността“²⁰.

14 Вж. решение от 9 февруари 2017 г., М (C-560/14, EU:C:2017:101, т. 32).

15 Вж. решение от 5 ноември 2014 г., Mukarubega (C-166/13, EU:C:2014:2336, т. 47).

16 Вж. решение от 22 ноември 2012 г., М. (C-277/11, EU:C:2012:744, т. 82).

17 Вж. в този смисъл решение от 18 декември 2008 г., Sorogré (C-349/07, EU:C:2008:746, т. 36 и 37).

18 Вж. бележка под линия 3 от настоящото заключение. Отбелязвам, че това решение е постановено след обжалваното съдебно решение.

19 Вж. решение OZ/ЕИБ, т. 57.

20 Във връзка с правото на изслушване в производство с участието на Европейската комисия вж. също по-специално решение от 21 ноември 1991 г., Technische Universität München (C-269/90, EU:C:1991:438, т. 25).

65. Подчертавам, че член 41, параграф 2, буква б) от Хартата, свързан с правото на изслушване, гарантира правото на достъп на всяко лице до документите, които се отнасят до него, стига обаче да се зачитат легитимните интереси, свързани с поверителността и професионалната тайна.

66. Поверителността обаче не включва правото на тайна. Дори когато става въпрос за сигурността на държавата, Съдът признава необходимостта, с оглед зачитане на правото на защита, заинтересованото лице да бъде информирано поне по същество за мотивите на съответното решение²¹.

67. В точка 83 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че администрацията може да предвиди възможността на свидетелите, приели да дадат показания относно спорните факти в случай на твърдение за тормоз, да се гарантира, че показанията им ще останат поверителни както по отношение на предполагаемия извършител на тормоза, така и на предполагаемата жертва, поне в рамките на производството по разглеждане на искането за съдействие по член 24 от Правилника.

68. Считам, че свидетелите, които приемат да участват доброволно в производството по разследване, действително могат да пожелаят самоличността им да не бъде разкривана и да не може да бъде установена въз основа на изнесените факти.

69. Намирам това опасение за оправдано, независимо от мотивите на свидетелите, и администрацията трябва, доколкото е възможно, да го взема предвид, най-малкото за да осигури участието в разследването на лицата, които са в състояние да представят полезна информация за установяването на фактите.

70. Все пак трябва да се намери равновесие между интереса на свидетелите от опазване на поверителността на техните показания и правото на лицето, подало искането за съдействие, да представи надлежно становище по тяхното съдържание. Всъщност това лице не може да бъде лишено от възможността да се запознае с обстоятелствата, на които администрацията възнамерява да основе решението си за отхвърляне на неговото искане за съдействие.

71. За целта могат да се използват някои техники, например анонимизацията, и дори, както в решение OZ/ЕИБ, представянето на същността на свидетелските показания в обобщен вид, или пък, както е направено в случая в производството пред Общия съд, заличаването на определени части от съдържанието на тези показания.

72. Считам, че по настоящото дело е можело да се гарантира поверителност, преди ООСД да приеме спорното решение, като се използват същите техники на анонимизация или заличаване, каквито се използвали в производството пред Общия съд.

73. Предоставянето на протоколите в анонимизиран вариант, в който са заличени само определени части, както е разпоредил Общият съд, е било още по-важно, поради това че становището на Консултативния комитет е кратко.

74. Действително, от една страна, то се простира само на две страници, съдържащи анонимизиран списък на изслушаните свидетели, и три тирета, описващи накратко гледната точка на Консултативния комитет. От друга страна, както отбелязва и Общият съд в точка 89 от обжалваното съдебно решение, тази краткост се компенсира от протоколите от изслушването на свидетелите, които ООСД е можел да ползва, за да си създаде цялостна и подробна представа за това, което действително се е случило.

²¹ Вж. в този смисъл решение от 4 юни 2013 г., ZZ (C-300/11, EU:C:2013:363, т. 64, 65 и 68).

75. В това отношение не е достатъчно, че НФ се е запознала с мотивите, на които ООСД възнамерява да се позове, за да отхвърли нейното искане за съдействие. Както посочва НФ в заседанието пред Съда, задължението за мотивиране на решение с неблагоприятни последици не може да се смесва с правото на изслушване на заинтересованото лице²². Това право изисква подалото искането за съдействие лице да получи също така достъп, при спазване на изискванията за поверителност, до свидетелските показания, на които ООСД се основава, за да може то да посочи дали установените при разследването обстоятелства са релевантни и дали според него е трябвало да се вземат предвид други обстоятелства.

76. Поради това считам, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точка 87 от обжалваното съдебно решение е постановил, че ООСД не е нарушил правото на изслушване, предвидено в член 41 от Хартата на основните права, като в настоящия случай е отказал да изпрати на НФ протоколите от изслушването на свидетелите в досъдебната фаза. Тъй като решението, с което се отхвърля искането на НФ за съдействие, уврежда нейните интереси, считам, че доказателствата, на които се основава Парламентът, за да вземе това решение, в случая това са свидетелските показания, е трябвало да ѝ бъдат представени, поне в анонимизиран вид под формата на резюме, за да бъде тя надлежно изслушана във връзка с тези доказателства, преди Парламентът да се произнесе с решение. Трябва да се приеме, че тази грешка е могло да окаже въздействие върху спорното решение.

77. От това следва, че е налице първото основание по жалбата пред Съда.

78. Поради това обжалваното съдебно решение би трябвало да бъде отменено.

79. Макар наличието на първото основание само по себе си да обосновава отмяната на обжалваното съдебно решение, считам, че следва да се разгледа и третото представено от НФ основание, тъй като е свързано със съществуването на спора и би могло в неин интерес да обоснове допълнително отмяната на обжалваното съдебно решение.

В. По третото изложено в главната жалба основание

80. По третото основание НФ твърди, че Общият съд е нарушил член 12а, параграфи 1 и 3 и член 24 от Правилника, както и член 31, параграф 1 от Хартата, като в точки 158, 164 и 166 от обжалваното съдебно решение е приел, че поведението на началника на отдела не е непристойно и че Парламентът основателно, без да допуска грешка в преценката, е отхвърлил искането ѝ за съдействие. Общият съд си противоречал и изложил съображения в разрез със собствената си практика.

81. В подкрепа на това основание НФ излага четири довода, които ще разгледам в следния ред: най-напред, първия и четвъртия довод, които считам за недопустими, тъй като според мен са свързани с фактически преценки, след това, третия довод, който считам за явно неоснователен, и накрая, втория довод, който според мен повдига правен въпрос, на който ще се спра по-подробно.

82. Първият довод на НФ е, че от констатациите на Общия съд в точки 141, 143, 144, 158 и 163 от обжалваното съдебно решение, отнасящи се до използвания от началника на отдела неуместен тон, който е в известна степен фамилиарен или недотам изискан, до затрудненията, а понякога дори и несръчността му при управлението на конфликтни ситуации, до неговите

²² Задължението за мотивиране е един от аспектите на правото на добра администрация, закрепено в член 41, параграф 2, буква в) от Хартата.

изявления, особено директни и безцеремонни, стигащи до сарказъм или дори отличаващи се с известна агресия, следва, че поведението на началника на отдела е било непристойно. Според НФ при тези констатации Общият съд не е можело да стигне до извода, че не е налице психически тормоз.

83. Отбелязвам, че НФ не критикува описанието на фактите от Общия съд, а въз основа на него стига до различен извод. Тя счита, че с оглед на дефиницията за психически тормоз в член 12а, параграф 3 от Правилника, припомнена в точка 119 от обжалваното съдебно решение, това описание е трябвало неминуемо да доведе до констатация за психически тормоз.

84. В това отношение понятието „психически тормоз“ е дефинирано в член 12а от Правилника като всяко непристойно поведение, осъществявано през определен период от време, многократно или систематично, и изразено чрез физически действия, писмено или устно, жестове или други действия, извършени умишлено, които могат да уронят личността, достойнството или накърнят физическата или психологическата цялост на друго лице. Общият съд внася две уточнения във връзка с това понятие в точки 119 и 120 от обжалваното съдебно решение. Първо, изразът „през определен период от време, многократно или систематично“, означава, че психическият тормоз трябва да се разглежда като процес, който по необходимост протича във времето и предполага наличието на „извършени умишлено“, а не „случайни“ действия. Второ, за да попаднат в обхвата на това понятие, такива действия трябва да „имат за последица“ уронването на личността, достойнството или накърняването на физическата цялост на друго лице. Не е необходимо да се установи, че предполагаемият извършител на тормоза е извършил тези действия с намерението да постигне такива последици.

85. Считаю, че тези уточнения, които възпроизвеждат постоянната практика както на Общия съд, така и на Съда на публичната служба²³, са напълно основателни.

86. Подчертавам, че от това определение за психически тормоз не следва, че е налице автоматизъм между установяването на определени факти и констатацията за наличие на такъв тормоз. Напротив, тя трябва да произтича от щателна преценка на фактите, изразяваща се най-напред в проверка дали критикуваните действия, разгледани *индивидуално*, позволяват да се направи извод, че е налице психически тормоз, а след това евентуално дали, разгледани *общо*, водят до такава констатация.

87. При липсата на изопачаване на фактите или на явна грешка в преценката, каквито НФ не твърди, в случая Общият съд следва да прецени дали установените факти съставляват психически тормоз по смисъла на член 12а, параграф 3 от Правилника. Съдът не може да замести със своя осъществената от Общия съд преценка на фактите²⁴.

²³ Вж. по-специално решения от 13 декември 2017 г., *HQ/CPVO* (T-592/16, непубликувано, EU:T:2017:897, т. 101), от 17 септември 2014 г., *CQ/Парламент* (F-12/13, EU:F:2014:214, т. 76 и 77), от 5 юни 2012 г., *Cantisani/Комисия* (F-71/10, EU:F:2012:71, т. 89), и от 13 юли 2018 г., *Curto/Парламент* (T-275/17, EU:T:2018:479, т. 76 и 77).

²⁴ В съответствие с член 256 ДФЕС обжалването пред Съда е само по правни въпроси. Следователно жалбоподателката в производството пред Съда не би могла да иска от него да замени със своя извършената от Общия съд преценка. Съгласно трайната съдебна практика единствено Общият съд е компетентен да установява и да преценява относимите факти, както и представените пред него доказателства. Следователно преценката на фактите и на доказателствата, освен в случай на тяхното изопачаване, не представлява правен въпрос, който в това си качество да подлежи на контрол от Съда в рамките на производство по обжалване (вж. по-специално решения от 26 януари 2017 г., *Zucchetti Rubinetteria/Комисия*, C-618/13 P, EU:C:2017:48, т. 68 и от 13 декември 2018 г., *Европейски съюз/Kendrion*, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, т. 79).

88. За да извърши тази преценка, той трябва да приложи критерия, припомнен, според мен основателно, в точка 121 от обжалваното съдебно решение, съгласно който квалификацията „тормоз“ зависи от условието той да има достатъчно обективно проявление в действителността в смисъл, че безпристрастен и разумен, нормално чувствителен наблюдател, поставен при същите условия, може да определи въпросното поведение или действие като прекомерно и укоримо²⁵.

89. В този смисъл с първия си довод НФ всъщност иска от Съда да отхвърли преценката на фактите, извършена от Общия съд, и да я замени със своята.

90. Поради това считам, че първият довод е недопустим.

91. С четвъртия си довод НФ твърди, че в точки 156 и 160 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно е изключил възможността поведението на началника на отдела да попада в приложното поле на член 12а, параграф 3 от Правилника, доколкото то е насочено срещу всички лица в отдела, а не само срещу нея. Тези мотиви на Общия съд били в разрез с изложените в точка 89 от решение Tzirani/Комисия²⁶.

92. Според мен НФ тълкува неправилно точки 156 и 160 от обжалваното съдебно решение, а позоваването на решение Tzirani/Комисия е неуместно.

93. В действителност Общият съд не извежда само от колективния характер на заплахата невъзможността тя да попадне в приложното поле на член 12а, параграф 3 от Правилника. Като взема предвид тази заплахата, в точка 156 от обжалваното съдебно решение той приема, че НФ все пак не успява да докаже, че началникът на отдела действително е заплашил конкретно нея във връзка с подновяването на договора ѝ.

94. В решение Tzirani/Комисия Съдът на публичната служба отбелязва, че „за да избегне обвинения в тормоз по отношение на някого, лицето, за което се предполага, че упражнява тормоз, вместо да прекрати инкриминираното поведение, би могло да насочи поведението си към по-голям брой лица, което очевидно е абсурдно“. Поради това този съд приема, че е невъзможно под прикритието на колективна заплахата, отправена до съвкупност от лица, лицето да прикрие поведение, което всъщност е насочено конкретно към някого. Подчертавам все пак, че от това не следва, че всеки колективен упрек в действителност представлява упрек, адресиран до конкретно лице.

95. Отново разглежданият въпрос е фактически. В точка 156 от обжалваното съдебно решение обаче, в която се препраща към точка 135 от него, не се установява, че Общият съд е изопачил фактите.

96. Поради това според мен четвъртият довод трябва да бъде отхвърлен като недопустим, тъй като, подобно на първия довод, в действителност не е свързан с правен въпрос, а с преценката на фактите от страна на Общия съд.

97. С третия си довод НФ твърди, че в точки 141 и 158 от обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно квалифицира като случайни някои жестове и писмени изявления на началника на отдела. Според НФ обаче, макар думите да могат да бъдат случайни, по същността си жестовите и писмените изявления не можели да бъдат такива.

²⁵ Този критерий възпроизвежда трайната практика на Съда на публичната служба и на Общия съд. Вж. по-специално решения от 16 май 2012 г., Skareby/Комисия (F-42/10, EU:F:2012:64, т. 65), от 17 септември 2014 г., CQ/Парламент (F-12/13, EU:F:2014:214, т. 78), и от 13 юли 2018 г., Curto/Парламент (T-275/17, EU:T:2018:479, т. 78).

²⁶ Вж. бележка под линия 5 от настоящото заключение.

98. Според мен, изключвайки последните от понятието „случаен“, НФ предлага тълкуване на това понятие, което е напълно лишено от основание. Подобно на думите, жестът е по естеството си бърз и нетраен, поради което може да изпревари мисълта. Действително писменото изявление отнема повече време, но също няма пречка да изпревари мисълта на автора. Именно поради това определението в член 12а, параграф 3 от Правилника, предвижда както за жестовете и писмените изявления, така и за думите, че те трябва да се проявят с определена продължителност, многократно или систематично, за да могат да съставляват психически тормоз.

99. С този довод НФ иска Съдът да преквалифицира жестове и писмени изявления на началника на отдела не като „случайни“, а като „умишлени“, без дори да се опита да докаже това твърдение с факти. В този смисъл посочените жестове се отличавали с такова качество поради самото си естество. Поради съображенията, изтъкнати в предната точка от настоящото заключение, намирам този довод за явно неоснователен.

100. С втория си довод НФ твърди, че в точки 143, 144, 158 и 159 Общият съд неправилно се основава на „контекста“, битуващ в отдела, при положение че тормозът е забранен без уговорки и без оглед на контекста. Като взел предвид този „контекст“ и все пак признал най-малко неуместността на действията на предполагаемия извършител на тормоза, Общият съд нямало как да не наруши член 12а, параграф 3 от Правилника, както и член 31 от Хартата.

101. В писмения си отговор Парламентът твърди, че контекстът, в който се осъществяват укоримите действия, е от решаващо значение.

102. Според мен вторият довод илюстрира затрудненията, които могат да възникнат при провеждането на разграничение между онова, което попада в преценката на фактите, която извън случая на изопачаване или явна грешка в преценката е от компетентността единствено на Общия съд, и това, което представлява правен въпрос, какъвто подлежи на контрол от Съда в производството по обжалване на актове на Общия съд.

103. Действително, тъй като контекстът е свързан най-вече с фактите по делото, той повдига преди всичко въпрос, който има връзка с тяхната преценка. В заседанието пред Съда НФ впрочем признава, че не е възможно контекстът по делото да бъде напълно игнориран.

104. Според НФ обаче недостигът на персонал, свръхнатовареността, служебната реорганизация и лошото разпределение на функциите в отдела не трябвало да се вземат под внимание. Тяхното разглеждане означавало да се прибави фактор, непредвиден в определението за психически тормоз по член 12а, параграф 3 от Правилника, който щял да се използва за извеждане извън понятието за психически тормоз на определено непристойно поведение, като то се оправдава с контекста, в който е проявено.

105. Разгледан от тази позиция, въпросът дали определени *видове* факти могат, не могат или само до известна степен могат да бъдат взети предвид при преценката на психическия тормоз, според мен е правен. В действителност следва да се определи дали и в каква степен фактическият контекст попада в правната квалификация на психическия тормоз.

106. В това отношение, както правилно отбелязва Общият съд в точка 123 от обжалваното съдебно решение, трябва да се подчертае, че дефиницията по член 12а от Правилника очертава обективно понятие, което се основава на „контекстуалната квалификация“ на действия и поведения на трети лица, в случая на длъжностни лица и служители. Следователно въпросът дали определено лице е било подложено на психически тормоз, изисква да се преценят съответните действия в определен контекст.

107. В този смисъл обективната преценка на критикуваните действия не би могла да се извърши напълно абстрактно, тоест извън контекста, а напротив, трябва да се оцени конкретно, като се отчитат рамките, в които са се проявили действията. Това тълкуване се потвърждава от критерия, припомнен в точка 88 от настоящото заключение, който се отнася до безпристрастен и разумен, нормално чувствителен наблюдател, поставен при същите условия. Според мен от този израз следва, че трябва да се вземе предвид контекстът, в който се вписват разглежданите действия.

108. Въпросът, който се поставя, е кой е релевантният контекст.

109. Считаю, че следва да се прави разграничение в зависимост от това дали контекстът е извън предполагаемия извършител на тормоза, в случая началника на отдел, или произтича и дори се генерира от неговото отношение.

110. В този смисъл сред примерите за контекст, посочени от НФ и описани в точка 104 от настоящото заключение, би следвало да се провери дали недостигът на персонал, свръхнатовареността и служебната реорганизация са извън контрола на началника на отдела или, обратно, лошото разпределение на функциите в отдела може да му се вмени в отговорност.

111. Считаю, че Общият съд е компетентен да провери дали тези примери са реални, да установи в каква категория следва бъдат класирани и каква тежест евентуално следва да им се придаде.

112. В случая НФ упреква Общия съд, че в точки 143, 144, 158 и 159 от обжалваното съдебно решение се основава на контекста.

113. Отбелязвам, че в тези четири точки Общият съд упоменава „трудния административен контекст“, „затрудненията в работата на отдела, възникнали в резултат на неговото реструктуриране“, и „съществуващите затруднения от организационно естество“.

114. Ако отбелязаните затруднения в службата се дължат на личността на началника на отдела, евентуално на липсата му на опит или на несръчно управление, според мен те не биха могли да послужат като оправдание за разглежданите действия. Напротив, те биха могли да подчертаят тяхната прекомерност или непристойния им характер и да послужат за установяването на прояви на психически тормоз.

115. Ако тези затруднения се коренят по-скоро в реструктурирането на отдела, което не се дължи на оспоримо управленско решение на началника на отдела, а може да се разглежда като обективно необходимо, според мен би трябвало да се причислят към контекста извън контрола на последния. Евентуално също биха могли да се вземат предвид и да изиграят повече или по-малко важна роля, за да се прецени прекомерният или непристоен характер на критикуваните действия.

116. В този смисъл считаю, за разлика от НФ, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като се е позовал на контекста.

117. Поради това според мен вторият повдигнат от НФ довод е неоснователен.

118. Ето защо според мен твърденията за наличието на третото основание по главната жалба трябва да бъдат отхвърлени като частично недопустими и частично неоснователни.

Г. По жалбата пред Общия съд

119. Съгласно член 61, първа алинея, второ изречение от Статута на Съда на Европейския съюз, в случай че отмени решението на Общия съд, Съдът може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това.

120. Подобно на постановеното от Съда по дело OZ/ЕИБ, считам, че по настоящото дело това е така. Действително в това решение Съдът припомня, че нарушение на правото на защита, и в частност на правото на изслушване, налага отмяна на взетото в съответното административно производство решение само ако при липсата на това нарушение производството би довело до друг резултат²⁷. Съдът приема, че непредоставянето поне на резюме на изявленията на обвиненото в тормоз лице и на различните свидетели *неизбежно* е засегнало както съдържанието на доклада на комитета по разследване, така и това на разглежданото по това дело решение, така че този доклад, както и това решение са могли разумно да доведат до различен резултат²⁸.

121. Считам, че непредоставянето на протоколите от изслушването на свидетели по настоящото дело трябва само по себе си да се счита за съставляващо нарушение, годно да засегне по сходен начин становището на Консултативния комитет и следователно спорното решение.

122. Както посочих в точки 62 и 73 от настоящото заключение, тези протоколи са взети под внимание от ООСД с оглед на приемането на спорното решение и тяхната роля е била още по-важна предвид това, че становището е съвсем кратък документ.

123. Подчертавам по-конкретно, че ако на НФ беше дадена възможност да бъде действително изслушана във връзка с различните обстоятелства от контекста, изложени в протоколите от изслушването, взети предвид от ООСД, не може да се изключи евентуално различното им претегляне, което да доведе до приемане на решение от ООСД, с което да се уважи отправеното от НФ искане за съдействие.

124. Относно искането за обезщетение, посочено в точка 26 от настоящото заключение, считам, без да се засяга второто основание и да се предрешава неговото наличие, че отмяната на спорното решение е достатъчно обезщетение за всички неимуществени вреди, които НФ може да е претърпяла в случая. Следователно искането за обезщетение за посочените неимуществени вреди е безпредметно и Съдът не следва да се произнася по него.

Д. По съдебните разноски

125. Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е основателна и Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноски.

126. Съгласно член 138, параграф 1 от този процедурен правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от същия, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

127. Тъй като Парламентът е загубил делото по основната част от своите искания, той следва да бъде осъден да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и съдебните разноски, направени от НФ както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване, съгласно направените от последната искания.

²⁷ Решение OZ/ЕИБ, т. 76.

²⁸ Решение OZ/ЕИБ, т. 78.

VI. Заключение

128. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда:

- да отхвърли насрещната жалба като недопустима,
- да отмени решение на Общия съд на Европейския съюз от 29 юни 2018 г., HF/Парламент (T-218/17, EU:T:2018:393), в частта, в която се отхвърля искането на HF за отмяна на решението на Европейския парламент от 3 юни 2016 г. за отхвърляне на нейното искане за съдействие,
- да отхвърли жалбата в останалата ѝ част,
- да отмени решението от 3 юни 2016 г., с което се отхвърля искането на HF за съдействие,
- да отхвърли жалбата в първоинстанционното производство в останалата ѝ част,
- да осъди Парламента да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и съдебните разноски, направени от HF както в първоинстанционното производство, така и в производството по обжалване.